

Itineraris en Salut Mental

Les necessitats de les persones usuàries i les seves famílies en el procés terapèutic

Barcelona
8 de Febrer de 2013

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Salut**

Objectius

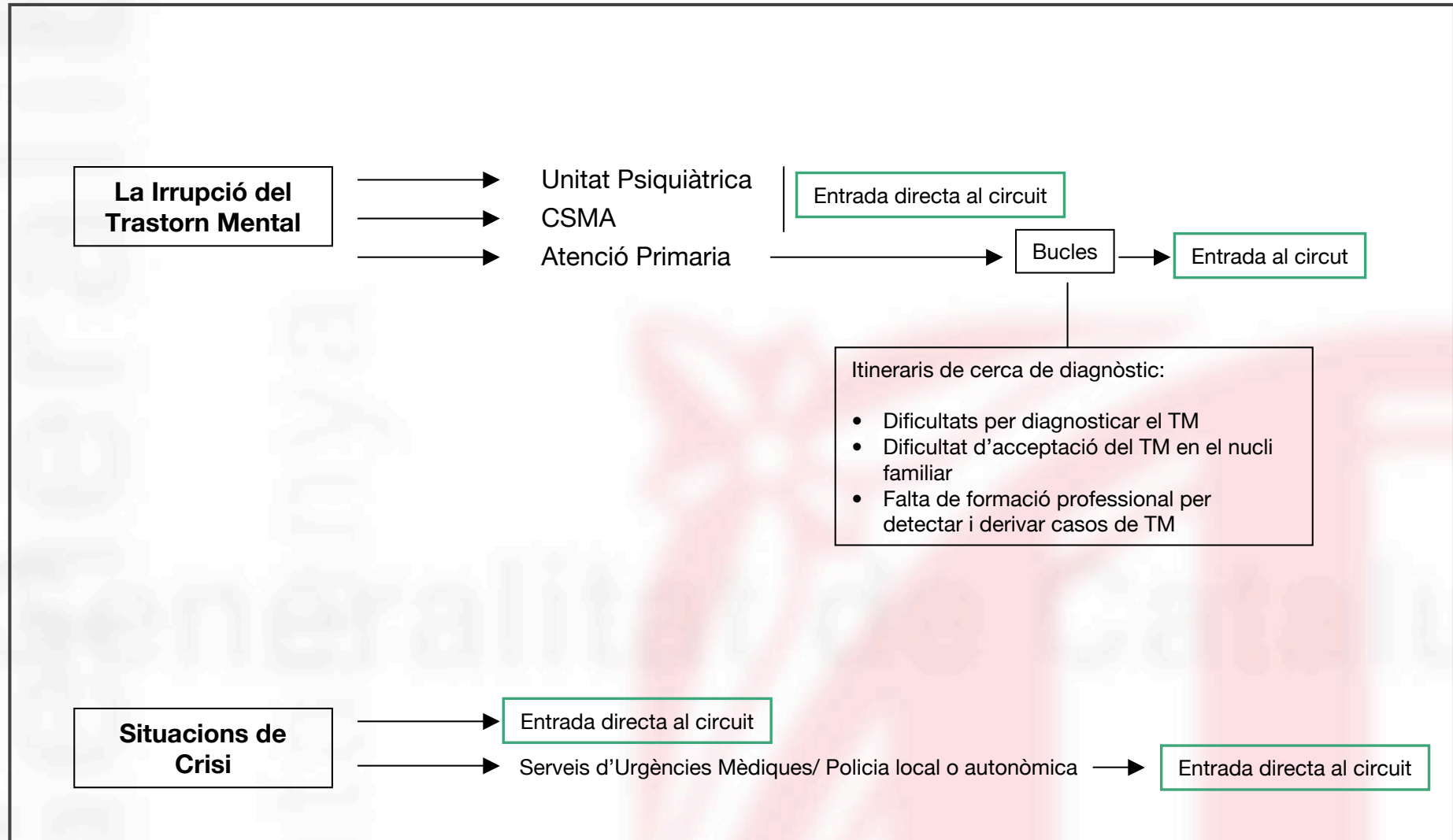
"La Relació entre les persones usuàries i professionals en l'àmbit de la SM"

"Necessitats d'Atenció a les famílies de persones amb TM greu i/o addiccions des de la xarxa d'atenció sanitària"

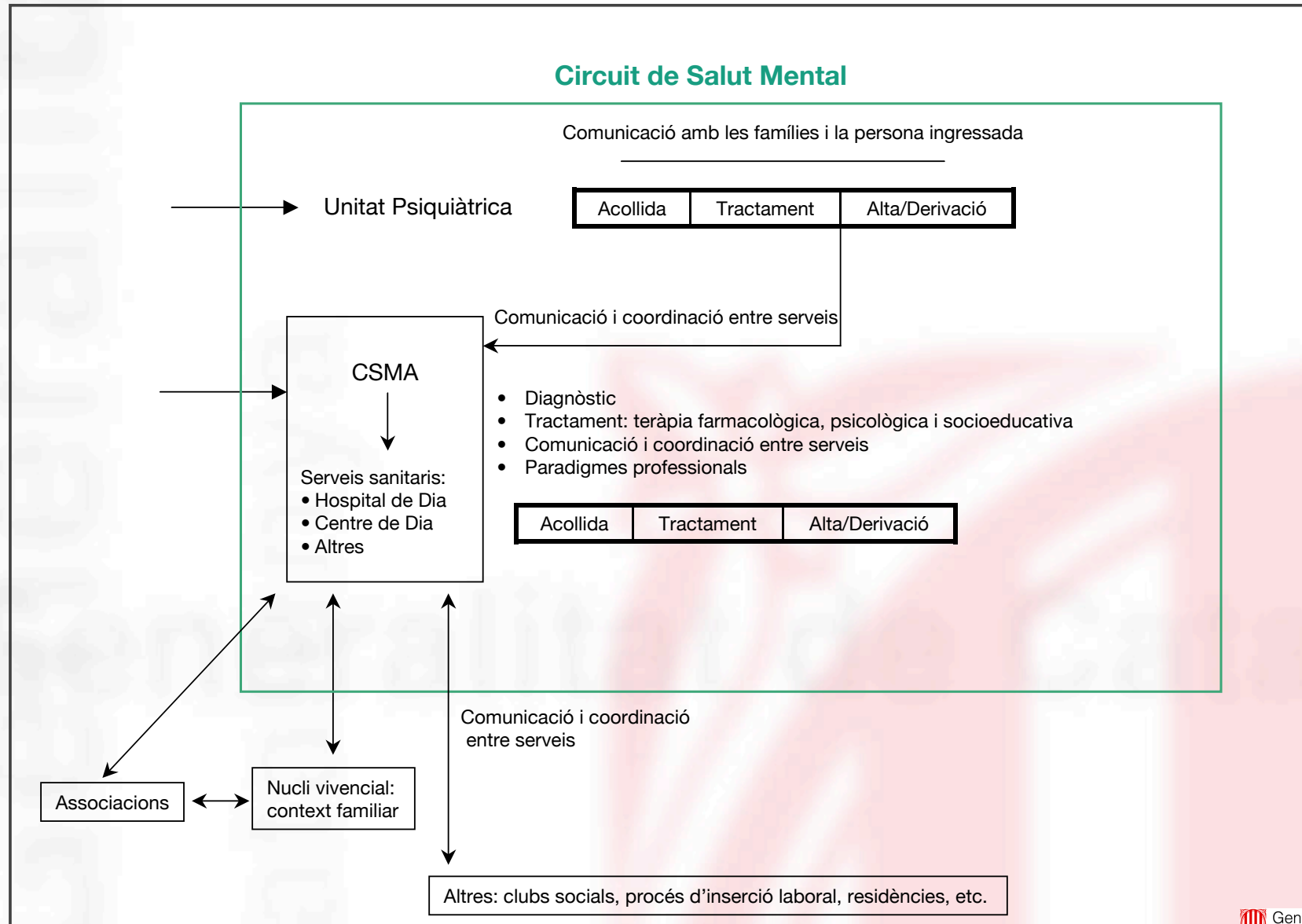
Itineraris en Salut mental

1. Detectar **situacions conflictives compartides** entre les persones usuàries i les seves famílies en el marc del circuit sociosanitari.
2. Analitzar les **necessitats que presenten aquestes situacions** des de la posició de les persones usuàries i des de la posició de les famílies.

Situacions d'entrada al circuit de salut mental

Situacions en el circuit de salut mental

Situacions d'anàlisi

La irrupció del trastorn mental: la vivència de la primera crisi

Les situacions de crisi

Les Unitats d'Hospitalització Psiquiàtrica

El nucli vivencial

El CSMA i altres dispositius

Fenòmens transversals

Les associacions d'usuaris i de familiars

La irrupció del TM

- **Vivències de malestar**, de patiment, d'angoixa, de confusió, etc.
- Dificultat per **entendre i donar sentit** a allò que succeeix.
- **Canvi estructural en la vida quotidiana**: rutina, projecte de vida, relacions socials, obligacions laborals o formatives, etc.

- Necessitat d'acollida i d'escolta del malestar dels usuaris i les famílies.
- Necessitat d'informació significativa per comprendre la situació i l'abordatge terapèutic (que tingui en compte la vivència de les persones) .

Què està passant?

Què hem de fer?

Per què està passant això?

Què hem fet perquè passi això?

Com ho solucionem?

I a partir d'ara, què?

Tornarà a passar?

Què hem de fer per ajudar?

Situacions de crisi

- La **simptomatologia colonitza** una situació quotidiana i específica.
- **Conflictes** de percepció, comunicació i/o enteniment vers el sentit de la realitat que s'està vivint.
- La situació pot prendre un sentit de perill o d'amenaça: **urgència**.
- **Vivència de repetició** de la irrupció del TM: xarxa sanitària també pot constituir el sentit del malestar.

- Necessitat d'educació en el coneixement de factors predictors (prevenció de crisi).
- Necessitat de protocols d'actuació i preparació de les persones professionals per atenció de situacions de crisi: a usuaris i família.
- Valoració positiva de les intervencions urgents especialitzades a domicili. Evitació de l'ingrés.

Per què està tornant a passar això?

Per què no em fa cas ningú?

Per què m'obliguen a fer tal cosa?

Què haig de fer?

Qui em pot ajudar?

Quan s'acabarà tot plegat?

Les Unitats d'Hospitalització Psiquiàtrica

- L'ingrés es viu com un moment de contradicció degut al fort **impacte traumàtic** que té.
- L'**ingrés involuntari** qüestiona el tractament.
- Vivència de malestar degut a **la manca d'informació** i al **difícil accés a les persones professionals**.
- Preocupació davant **el retorn a casa**: de l'hipercontrol al no res?

- Acollida: necessitat de comprensió, escolta i informació sobre el pla terapèutic.
- Tractament: necessitat de significació del temps durant l'ingrés.
- Tractament: necessitat d'accessibilitat al pacient i a les persones professionals de referència.
- Tractament: necessitat d'informació
- Alta/derivació: acompanyament a la vinculació amb nous recursos

Com pot ajudar aquest servei a una persona?

Per què no se'n pot sortir?

Com és tan difícil poder-hi entrar?

Per què els internats estan tan medicalitzats?

Per què hi ha càmeres?

No és molt semblant a una presó?

Hem fet alguna cosa malament?

Com és que no hi ha cap activitat terapèutica?

Així és com hem de fer les coses a casa nostra?

El nucli vivencial

- El **retorn després de l'ingrés**: moment en què encara s'està donant sentit als esdeveniments.
- Molts dubtes de com ha de ser la relació de convivència. Reestructuració dels hàbits i dinàmiques familiars.
- La **convivència quotidiana**: redefinició dels rols familiars, organització familiar al voltant del TM (major càrrega familiar) dificultat per vincular les demandes d'ajuda a serveis externs.

- Necessitat de suport per acompanyar els canvis a la llar de referència.
- Necessitat d'informació sobre l'evolució del tractament i sobre la xarxa de serveis i recursos.
- Necessitat de recursos intermitjos i comunitaris.
- Necessitat de suport a la persona afectada i al cuidador més enllà de la farmacologia: treball de l'acceptació de noves necessitats i dels sistemes cognitius de culpabilització.

Quan podré tornar a viure a casa meva?

Per què la gent no ve a casa nostra com abans?

He de deixar la feina per poder estar amb tu?

Què passa si perdo la feina?

Quan tornaré a tenir intimitat?

Tinc dret a alguna pensió?

Què puc fer per ajudar?

Què hem fet malament perquè passi això?

El CSMA i altres dispositius assistencials

- Entrada **a una nova realitat** ja organitzada i estructurada: la xarxa de salut mental.
- Relació de **dependència** amb la xarxa de salut mental: la informació, els consells i les implicacions sobre què fer venen de la xarxa.
- Alta **focalització de la xarxa** de salut mental **en les necessitats clíniques** i poca focalització en les necessitats psicosocials derivades de la vivència i del mateix tractament.

- Acollida: necessitat per entendre el sentit i funció de cada servei.
- Tractament: necessitat de referents professionals.
- Tractament: necessitat d'informació i educació per tenir un paper actiu en la cura.
- Alta/derivació: necessitat de planificació compartida i acompanyament a la vinculació de nous serveis.

Què és la cura?

I la recuperació?

Per què uns professionals em diuen una cosa i uns altres el contrari?

A qui he de fer cas?

Per què hem de fer això que em/ens diuen?

Què podem fer nosaltres?

A qui m'he de dirigir si necessito més ajuda?

Per què no es té en compte el que explico?

Com em puc recuperar si he rebut una incapacitació?

Fenòmens transversals

- Estigma
- Autoestigma
- Paradigmes professionals
- El sentit del diagnòstic
- La promoció i la prevenció en salut mental.

Les associacions

- Les associacions d'usuaris poden **donar veu a les persones afectades per un TM** (les seves necessitats específiques, les seves opinions o les seves reivindicacions), amb autonomia dels serveis professionals i de les famílies.
- Les associacions de familiars poden **donar veu a les persones familiars** (les seves necessitats específiques, les seves opinions o les seves reivindicacions) més enllà del sistema sanitari i del seu plantejament actual.

- Manca de visibilitat social de les associacions.
- Important paper a l'hora de donar a conèixer els recursos i les vies de gestió, el coneixement del circuit assistencial, compartir experiències, o oferir suport.
- Les associacions visibilitzen els problemes socials que envolten a la salut mental.
- El coneixement de les associacions pot esdevenir un suport complementari a les intervencions de la xarxa sanitària. Necessitat de crear sinergies i vincles de confiança entre associacions i xarxa sanitària.

Elaborat per:

epirus
Ηντελποσ

Autors/es:

Lali Masachs

Aleix Causa